

[Axel Dam.]

en saglig Forhandling om Maaden at gennemføre dem paa. Naturligvis er det af afgørende Betydning, om de har et saadant Tilhold hos 2 eller 3. af de saakaldte store Partier, at deres Gennemførlighed kun vil bero paa, om de Partier, der har dem paa deres Program, vil lade sig omvende til deres egen politiske Trosbekendelse, som de i Kriseaarene ikke har troet paa. Jeg er ikke saa naiv at vente eller kræve, at de store Partier skal lade deres Politik bestemme af, hvad Retsforbundet eller andre af de smaa Partier ønsker, men jo flere Partier der er, som har samme Krav paa deres Program, des større Sandsynlighed er der for, ikke blot at der er Mulighed for at gennemføre det, men ogsaa at der er noget rigtigt og fornuftigt i det, som opfordrer til at sætte det paa Dagsordenen som Dagens Gerning i dette Udtryks ærlige Betydning.

Da det vil være hensigtsmæssigt under en saadan Eftersøgning af Muligheden for en politisk Kursændring bort fra det nuværende Uføre at afslutte med en Appel til de Partier, der nu er ved Magten og har Flertallet, er det naturligst at begynde Eftersøgningen efter fælles Bestanddele i de smaa og nye Partiers Program.

Kommunismens Program kan man hurtigt blive færdig med, naar det er en samlende fælles Politik for hele Folket, man søger et Forhandlingsgrundlag for. Naar Kommunisterne i Overensstemmelse med Karl Marx's Ord siger, at det hverken er Barmhjertighed eller Retfærdighed, men Magt, de tilstræber for at faa Proletariatets Diktatur indført ved Revolution, saa er der jo intet at forhandle med dem om fra borgerlige Partiers Side. Her i Rigsdagen afgøres jo, i hvert Fald indtil videre, Sagerne ikke ved Boksning eller ved anden raa Magt.

Naar jeg ikke paa samme Maade anser en saglig Forhandling med Socialdemokratiet for haabløs, skønt ogsaa dette Partis Formaalparagraf gaar ud paa det marxistiske at samle hele Arbejderklassen til et klassebevidst Arbejderparti for at erobre Magten i Samfundet, har det sin Grund i, at Tonen i dette Program er en anden, og at Erobringen aabenbart tænkes udført ad parlamentarisk Vej, nemlig gennem saglig Argumentation, hvorved man haaber at vinde Flertal for Ideernes Rigtighed, og at Partiet ogsaa støtter sig til visse fælles Moralbegreber. Det socialdemokratiske Partis enkelte Programpunkter skal jeg derfor senere komme tilbage til. Der er imidlertid

andre politiske Bevægelser i Tiden, som ogsaa kalder sig socialistiske, og som det er hensigtsmæssigt først at tage Stilling til.

Det saakaldte nationalsocialistiske Parti har ganske vist endnu ingen Repræsentanter i Rigsdagen, men derfor kunde dets Program jo i og for sig godt indeholde noget, som fortjente Rigsdagens Opmærksomhed — om det virkelig gør det, er et andet Spørgsmaal. Der kræves altsaa en Undersøgelse af deres Ønskeseddel. Af dennes 16 Ønsker er de 5 inspireret af Hitlers Racebiologi og gaar derfor praktisk talt ud paa Jødeforfølgelse. Disse Krav, saavel som Kravet om Parlamentarismens Afskaffelse, hører afgjort ikke til de Punkter, der er politisk Mulighed for en Samling om. Ønsket om Parlamentarismens Afskaffelse begrundes med, at Parlamentarismen paa en unaturlig Maade sætter Mængden over Personligheden. Hvis dette kun er ment som en Kritik af den nuværende Repræsentations- og Valgmaade, hvor det mest er Partierne og kun i ringe Grad Personerne, man kan vælge imellem i Stemmerummet, saa er Kritikken berettiget, men baade Begrundelsen og Følgeslutningen er gale, hvad der blandt andet fremgaar af selve Programmets Punkt 4, der kraftigt sætter Slægten og Folket over det enkelte Individ, hvad der dog vel kun kan betyde, at man alligevel sætter Mængden over Personligheden, da den væsentligste Forskel mellem den enkelte og Folket vel er den, at Folket netop er de mange. Efter dette burde Partiet jo netop være Tilhænger af Folkestyre, og naar det ikke er det, skyldes det sikkert kun Uvidenhed om, at der findes en Form for Folkestyre, der lader Personligheden komme til sin Ret, endog i en saadan Grad, at det af Nazisterne yndede Førerprincip kan praktiseres paa Folkestyrets Grund i saa stor Udstrækning, som Folket til enhver Tid maatte ønske det, og lige saa længe, men heller ikke et Øjeblik længere, end de valgte Førere kan bevare den Tillid, de er valgt paa. Nogle af Kravene er ganske naive, f. Eks.: Vi kræver en Kunst, der skaber Værdier, en Kunst, der opbygger — eller vi kræver Opretholdelse af en sund Middelstand og Ophævelse af Renteoveriet. Men hvem kræver man det af? Kunstnerne lader sig vist ikke kommandere til at producere efter Politikernes Instruktser, i hvert Fald ikke saaledes, at det bliver Kunst, de producerer; den skabes kun i Frihed. Og Rentelaveriets Afskaffelse og Middelstandens Opretholdelse er jo tomme Ord og magert Valgfæsk, naar man ikke giver nogen Anvisning paa, hvorledes Sta-